Minister
Spraw Zagranicznych

BM.6003.7.2026 / 4
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pani Małgorzata Kidawa - Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Adama Bodnara w sprawie powołania specjalnego trybunału do spraw zbrodni agresji przeciwko Ukrainie, uprzejmie informuję, co następuje.

9 kwietnia 2026 r. Rada Ministrów, na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych wyraziła zgodę na złożenie przez Ministra Spraw Zagranicznych Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy deklaracji woli przystąpienia do Poszerzonego Porozumienia Częściowego w sprawie Komitetu Zarządzającego Specjalnego Trybunału do spraw Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie (dalej: EPA lub Porozumienie). Deklaracja została złożona Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy 14 kwietnia 2026 r. Dla rozpoczęcia procedury utworzenia EPA wymagane było złożenie przez 16 państw deklaracji woli przystąpienia do Porozumienia. Polska znalazła się w gronie pierwszych 16 państw, które złożyły taką deklarację.
Intencją Ministerstwa Spraw Zagranicznych jest, aby znalazła się w gronie państw-założycieli EPA. Będzie to stanowiło jednoznaczny dowód poparcia dla inicjatyw mających na celu pociągnięcie Rosji i jej przywódców do odpowiedzialności za zbrodnie wojenne popełnione w Ukrainie.
Przystąpienie przez Polskę do Porozumienia będzie wymagało późniejszego zatwierdzenia przez Radę Ministrów, będzie bowiem niosło za sobą skutki finansowe w postaci obowiązku opłaty składki na utworzenie Specjalnego Trybunału ds. Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie (dalej: Specjalny Trybunał lub Trybunał) i jego działalność. Zatwierdzenie przez Radę Ministrów będzie możliwe po uzyskaniu szczegółowych danych nt. kosztów utworzenia Trybunału, które ma przekazać rząd Niderlandów.
Państwa-strony Porozumienia będą zobowiązane do opłaty składki na utworzenie i działalność Specjalnego Trybunału. Obowiązek opłacania składek przez Państwa-strony Porozumienia powstanie dopiero po jego wejście w życie, co nastąpi prawdopodobnie najwcześniej dopiero w 2028 r. Składki będą podzielone pomiędzy państwa, które przystąpią do EPA, a ich wysokość będzie zróżnicowana i skorelowana z wysokością składki płaconej do Rady Europy. Na ten moment nie jest wiadome, ile wyniesie potencjalna składka Polski.
Siedziba Trybunału ma mieścić się w Hadze. Królestwo Niderlandów nie przekazało, jednakże, dotychczas ostatecznej zgody na goszczenie siedziby Trybunału w ich

państwie w fazie jurysdykcyjnej; nie przedstawiło także pełnego budżetu utworzenia i działalności Trybunału. Decyzja w tej sprawie ma zostać podjęta przez nowy holenderski rząd, który został zaprzysiężony pod koniec lutego 2026 r.
Uprzejmie informuję, że Polska podejmuje aktywne działania dyplomatyczne mające na celu promocję idei utworzenia Specjalnego Trybunału oraz Całościowego Mechanizmu Kompensacyjnego, na który składają się m.in. Rejestr Szkód dla Ukrainy oraz Międzynarodowa Komisja ds. Roszczeń dla Ukrainy.
W tym kontekście ważną rolę odgrywają posiedzenia Komitetu Doradców Prawnych ds. Prawa Międzynarodowego Publicznego Rady Europy. Australia, Japonia i Kanada uczestniczą w posiedzeniach Komitetu w charakterze obserwatorów.
Zarówno Australia, Japonia i Kanada, jak i Polska uczestniczyły w posiedzeniach nieformalnej grupy roboczej (tzw. Core Group) ds. utworzenia Specjalnego Trybunału. Posiedzenia grupy odbywały się na przestrzeni od stycznia 2023 r. do marca 2025 r. Efektem prac grupy było opracowanie projektu umowy ws. utworzenia Specjalnego Trybunału, jego statutu, Porozumienia, a także wzoru umowy o współpracy pomiędzy państwami a Trybunałem.
Warunkiem wejścia w życie umowy pomiędzy Ukrainą a Radą Europy ws. utworzenia Specjalnego Trybunału jest utworzenie Porozumienia.
Porozumienie ma zostać formalnie utworzone podczas najbliższej sesji Komitetu Ministrów Rady Europy w Kiszyniowie w dniach 14 – 15 maja 2026 r.
Zgodnie z decyzją Komitetu Ministrów Rady Europy ws. warunków wejścia w życie Porozumienia, będzie ono mogło wejść w życie dopiero po uznaniu przez Komitet Ministrów w składzie ograniczonym do przedstawicieli państw uczestniczących w EPA, że zobowiązania finansowe na poczet utworzenia Trybunału przyjęte przez państwa uczestniczące w EPA są wystarczające, aby zapewnić trwałość jego działalności, oraz gdy wszyscy główni płatnicy wyrażą na to zgodę.
Dodatkowo decyzja przewiduje, że przejście z fazy 1 (faza przygotowawcza) do fazy 2 (faza jurysdykcyjna) będzie uzależnione od zgody 2/3 uczestników EPA, w tym wszystkich głównych płatników.
Przewiduje się, że Porozumienie wejście w życie najwcześniej w 2028 r.
Wejście w życie umowy z państwem przyjmującym o siedzibę Trybunału i rozpoczęcie wykonywania przez Trybunał swojej jurysdykcji jest uzależnione dodatkowo od zawarcia przez poszczególne państwa minimum 10 umów o współpracy ze Specjalnym Trybunałem i przyjęcia minimalnej liczby zobowiązań na każdą z następujących form współpracy:

- ochrona świadków i ich relokacja,
- wykonywanie wyroków,
- możliwość przyjęcia zatrzymanego po jego zwolnieniu z odbywania kary (w tym w trakcie zwolnienia tymczasowego).

Z wyrazami szacunku
wz. Artur Harazim
Podsekretarz Stanu
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Artur Mariusz Harazim
2026-05-04 13:57:21